

HODNOCENÍ KVALITY DOKTORSKÝCH STUDIJNÍCH PROGRAMŮ NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH V ČR

Vladimíra Dvořáková, Jiří Smrčka

V průběhu uplynulých tří let provedla Akreditační komise hodnocení doktorských studijních programů. Šlo vůbec o první plošné a systematické hodnocení kvality doktorského studia na českých vysokých školách od počátků jeho existence. Hodnocení bylo zahájeno na podzim 2010 sestavením harmonogramu a definováním kritérií, dokončeno bylo v červnu 2013. Hodnocení podstoupilo 20 veřejných vysokých škol, dvě státní a dvě soukromé (mimo zůstaly čtyři umělecké vysoké školy, jedna soukromá a jedna fakulta státní vysoké školy, neboť jejich doktorské studijní programy byly hodnoceny v předchozím období).¹ Celkem bylo zhodnoceno 493 studijních programů se 708 studijními obory (viz tabulka v příloze). Organizačně se postupovalo po jednotlivých součástech vysokých škol, přičemž u veřejných a státních vysokých škol se jednalo o 126 fakult a pět pracovišť se statusem vysokoškolského ústavu.²

Akreditační komise měla několik důvodů, proč se rozhodla věnovat tak-

to náročné činnosti. Zjednodušeně by se daly shrnout do čtyř bodů:

Doktorské programy zásadním způsobem ovlivňují vysokoškolské vzdělávání a vědecký výzkum.

Kvalita doktorského studia má dopad na kvalitu odborné a vědecké činnosti vysokých škol a akademických pracovišť a také na kvalitu nastupující generace akademických pracovníků; zprostředkovaně tak předurčuje i úroveň magisterských a bakalářských programů, a to ve střednědobé i dlouhodobé perspektivě.

V současnosti chybí základní srovnání úrovně doktorských studijních programů uvnitř i napříč vědními obory a napříč vysokými školami.

Srovnání v rámci stejných či příbuzných programů dokáže postihnout, které problémy jsou obecnějšího charakteru – „systémové“ – a které jsou odrazem vnitřních slabín jednotlivých pracovišť. Srovnání napříč vědními obory umožňuje postihnout specifika určitých oborů, což je důležité zejména u velkých univerzit, kde je oboro-

¹ Samozřejmě i tato hodnocení bereme v úvahu při našich závěrech, vzhledem k tomu, že použitá metodika hodnocení byla obdobná, stejně jako kritéria a standardy.

² Hodnotící zprávy všech hodnocených vysokých škol jsou k dispozici na webových stránkách Akreditační komise – www.akreditacnikomise.cz (www.akreditacnikomise.cz/cs/hodnoceni-vysokych-skol/zpravy-z-hodnoceni-dsp.html).

vý rozptyl výrazný. Tímto srovnáním je možné zjistit, zda mezi jednotlivými doktorskými programy nedochází k výraznějším výkyvům a zda obtojí v mezinárodním srovnání. Hodnocení mělo poskytnout impuls vedení vysokých škol a fakult i samotným vysokoskolským pracovištím, která doktorská studia zabezpečují, k analýze kvality programů, hledání způsobů či přebírání zkušeností, jak úroveň doktorského studia udržet nebo zlepšit.

Povědomí o skutečném poslání doktorských studijních programů je v našem prostředí velmi zeslabené.

Při masovém zavádění boloňského „třístupňového“ modelu začalo hrozit nebezpečí, že doktorské programy přestanou plnit svou původní funkci a budou devalvovány na pouhé pokračování magisterského studia. Zároveň i dlouhodobá neujasněnost základních koncepcí týkající se financování vysokých škol a studentů doktorského programu vedla v nedávném období ke snaze vnímat doktorské studium jako zdroj finančních prostředků (plata na studenta) či jako levnou pracovní sílu. To mnohdy vedlo k nárůstu počtu studentů bez ohledu na podmínky pracoviště a zeslabovalo kvalitu vědecké přípravy studentů.

Na mnohých pracovištích chybí koncepční přístup při vytváření doktorských programů a při vnitřním hodnocení jejich kvality.

Přestože ve většině případů jsou nastaveny základní mechanismy, jež umožňují hodnocení průběhu studia v doktorských programech, a v posledních letech se nesporně zvyšují i nároky na kvalitu prací a publikační činnost doktorandů a školitelů, mnohá pracoviště zůstávají fragmentovaná, obory se překrývají, neprojevuje se synergický efekt a efektivní spolupráce, není reálně nastaveno a diskutováno dlouhodobé směřování výzkumu a jeho propojení s tématy doktorských prací, převažuje tendence k atomizaci oborů.

Metodika a kritéria pro hodnocení

Způsob hodnocení vycházel ze statutu Akreditační komise a mezinárodních zvyklostí kodifikovaných ve Standardech a směrnících pro zabezpečování kvality v Evropském prostoru vysokého školství.³ Základem se stalo „sebehodnocení“ vypracované každou vysokou školou (fakultou) podle jednotného zadání, které bylo připraveno tak, aby stimulovalo analytický přístup při zpracování sebehodnotící zprávy a podporovalo sebereflexi. Takto pojaté „sebehodnocení“ velmi rychle ukázalo, zda je ujasněna základní koncepce rozvoje vědy a doktorského studia na daném pracovišti, zda jsou fakulty schopny maximálně využívat svůj akademický potenciál a dále jej rozvíjet

³ Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education. Helsinki : ENQA, 2009, ISBN 952-5539-05-9. V elektronické verzi publikováno například na [http://www.enqa.eu/files/ESG_3edition%20\(2\).pdf](http://www.enqa.eu/files/ESG_3edition%20(2).pdf).

s cílem dosáhnout určité synergie, zda je doktorské studium napojeno na vědu a výzkum realizovaný na daném pracovišti. Jedním z parametrů, které Akreditační komise vyhodnocovala, byla tedy zpráva jako taková – schopnost vysoké školy (fakulty) realisticky posoudit kvalitu rozvoje doktorského programu i ze střednědobého a dlouhodobého hlediska, postihnout slabá místa, určit příčiny problémů a navrhnout jejich řešení.

Pro hodnocení oborově příbuzných vysokoškolských pracovišť byly sestaveny účelové pracovní skupiny (celkem 21). Při jejich vytváření Akreditační komise dbala na to, aby v pracovní skupině byli zastoupeni nejen odborníci z daného oboru, ale i z oborů příbuzných a často i odborníci z oborů zcela odlišných (případně také studenti doktorských programů na jiné vysoké škole). Sledovalo se tím překonání určité oborové izolovanosti a také sjednocující přístup v rámci celé Akreditační komise. Do činnosti pracovních skupin se zapojilo celkem 236 osob. Účelové pracovní skupiny po prostudování sebehodnotících zpráv a dalších vyžádaných dokumentů (především dálkového přístupu k odevzdaným disertačním pracím) vykonaly návštěvu na vysoké škole (fakultě), tzv. *site-visit*. Při ní vedly diskusi s vedením pracoviště, představiteli jednotlivých programů a studenty, zabývaly se studijní dokumentací a dalšími materiály souvisejícími s kvalitou studia a úrovní absolventů. Návrh závěrečné zprávy byl projednán Akreditační

komisí za účasti představitelů hodnocených institucí a konečná podoba zprávy byla zveřejněna.

Hlavními kritérii při hodnocení byly:

1. kvalita výstupů a 2. kvalita související výzkumné činnosti. Jejich volba byla záměrná: Zatímco při akreditaci se především ověřuje, zda vysoká škola splňuje předpoklady pro uskutečňování doktorského programu (vstupy), hodnocení umožnilo komplexně se zaměřit na hodnocení výstupů. Kvalita se sledovala prostřednictvím úrovně disertačních prací, které prošly obhajobou (včetně úrovně oponentního řízení), a prostřednictvím úrovně publikační činnosti absolventů v průběhu studia a při jeho ukončení. Kvalita související výzkumné činnosti se hodnotila prostřednictvím charakteru a odborného zaměření výzkumných projektů, které řeší příslušné pracoviště, a prostřednictvím odborné a publikační činnosti akademických pracovníků zapojených do realizace doktorského programu (především školitelů).

Vedle těchto základních kritérií si Akreditační komise posuzovala i další aspekty uskutečňování doktorských programů:

- požadavky na uchazeče o studium,
- zahraniční mobility studentů,
- způsob a kritéria hodnocení studentů v průběhu studia,
- míra zatížení pedagogů (počet disertačních prací připadajících na jednoho školitele),
- informační a technické podmínky pro uskutečňování studijního programu,

-
- adekvátnost pravidel stanovených studijním a zkušebním řádem a jejich dodržováním.

Celkový hodnotící přístup byl spíše dynamický než statický. Nešlo jen o aktuální stav, ale hlavně o postižení trendů, jež umožnily předpokládat zlepšující se kvalitu, stagnaci či zhoršování kvality. Proto také Akreditační komise nevytvářela „žebříčky“ vysokých škol a upozorňovala na rizika i u programů v zásadě kvalitních, u nichž se ovšem již začaly projevovat některé známky negativních trendů (vyšší věková struktura bez jednoznačné perspektivy generační obměny, zhoršující se publikační činnost, nižší vědecká aktivita pracoviště). Omezení či odnětí akreditace bylo ale navrhováno v situacích, kdy aktuální stav vykazoval výrazné nedostatky.

Výsledky a obecná zjištění

Na základě zjištění, ke kterým se při hodnocení dospělo, Akreditační komise souhlasila u 351 studijních programů (413 oborů) s prodloužením platnosti akreditace, u 170 programů konstatovala nedostatky a vyžádala si předložení kontrolní zprávy (po 1–3 letech) o jejich nápravě. Závažné nedostatky zjistila Akreditační komise u 13 oborů, z nichž u 12 navrhla akreditaci omezit a u 1 akreditaci odejmout.

Výrazným pozitivním trendem, který bylo možné zaznamenat na většině vysokých škol, byly zvyšující se nároky na publikační činnost studentů v průběhu studia a na kvalitu výstupů. V po-

sledních letech se posiluje také význam průběžné kontroly studia a kontroly dodržování pravidel stanovených studijním a zkušebním řádem. Zjevně nekvalitní disertační výstupy s minimální publikační činností studentů se obvykle týkaly obhájených prací čtyři až pět roků starých. Většina škol přijala v posledních letech nová pravidla, zpřísnila či upřesnila požadavky na studenty. Zastavil se také masový nárůst počtu studentů v doktorských programech. Je možné tedy konstatovat, že trendem posledních let z hlediska doktorského studia je podpora kvality namísto kvantity.

Výrazným negativním trendem, který bylo možné zaznamenat na většině vysokých škol, je zhoršování přístupu k externím vědeckým grantům, zejména v oblasti společenskovědních výzkumů, a to jak v oblasti základního, tak i aplikovaného výzkumu. Důvodů je zřejmě více. Především jde o snižování prostředků, které jsou pro vědu a výzkum alokovány, a také o jejich strukturu, kritéria výběru apod.; nelze ale podceňovat i „vnitřní faktory“ vyčerpání odborných kapacit na nejrůznější projekty typu evropských strukturálních fondů (OPVK, OPPA), rozvojové projekty MŠMT nebo FRVŠ, které přinášejí relativně snadno získatelné prostředky (ve srovnání s výzkumem), ovšem vyčerpávají odborné kapacity administrativní prací bez výraznějšího efektu z hlediska kvality vzdělávání a výzkumu.

Nedaří se výraznější zapojování do mezinárodních výzkumů. Na většině škol chybí institucionální podpora, profesionální pomoc při vyhledávání

a zpracovávání významných mezinárodních grantů. Protipólem je i poměrně malá podpora odborných aktivit regionálních univerzit ze strany krajů či hlouběji koncipovaná spolupráce, jež by podporovala zejména aplikovanou odbornou aktivitu a přispívala jak rozvoji regionů, tak k růstu odborné základny vysokých škol.

Hlavní problémy a nedostatky

Při hodnocení se Akreditační komise setkávala s problémy obecnější povahy napříč vysokými školami a různými vědními obory. V následujícím výčtu rozebíráme ty nejčastější, přičemž začneme zásadním problémem, z něhož se další většinou odvíjejí, a tím je nekonceptní přístup.

1. Neujasněná koncepce a formalismus při sebehodnocení

Jak již jsme uvedli, sebehodnotící zprávy samy o sobě poskytovaly velmi podstatné informace již tím, jakým způsobem byly zpracovány, resp. jak se k jejich zpracování přistupovalo. Nebylo výjimkou, kdy při větším množství doktorských programů podklady pro hodnocení každého programu zpracovával někdo jiný a zcela chyběl celostní pohled, tj. vedení školy (nebo fakulty) spolu s garanty programů či předsedy oborových rad neprojednávalo zprávu jako celek. Proto nebývala dostatečně kriticky zohledněna skladba oborů a jejich

překrývání či tříštění, rozmělnění odborných kapacit, střednědobé a dlouhodobé perspektivy rozvoje. Sebehodnotící zpráva se často omezovala pouze na vyžádaná data, snaha o jejich interpretaci byla minimální. Slabá místa leckdy nebyla ani pojmenována, tudíž se ani nehledalo řešení.

Přístup k sebehodnotící zprávě ukazuje na koncepční neujasněnost. Při realizaci doktorských programů a vytváření jednotlivých oborů se často prosazuje úzký zájem (každá katedra má vlastní doktorský program). Doktorské programy nejsou koncipovány v souvislosti s dlouhodobým záměrem školy, mnohá témata doktorských prací nekorespondují s konkrétně realizovanými výzkumy či výzkumnou orientací školitelů. Náznaky, že by realizace doktorského studia na pracovišti napomáhala vytváření „vědecké školy“ či posilovala profilaci vědecké podoby pracoviště, byly výjimečné. Právě neujasněnost koncepce a formalistický přístup k sebehodnocení (povinnost vnitřního hodnocení vyplývá ze zákona) se promítá do řady dílčích problémů pojmenovaných níže.

2. Věda, výzkum a doktorské studium

Doktorské studium je bytostně spjato s rozvojem vědy a bez kvalitního vědeckého výzkumu nelze dosáhnout kvalitních výstupů. Pracovištím

často chybí profilující výzkumná témata, katedry nebo ústavy jsou tvořeny více sborem jednotlivců s různými badatelskými zájmy než týmy, které by pracovaly na společných výzkumných projektech a pracoviště vědecky profilovaly. Bez budování větších výzkumných projektů a vědních škol přitom nelze obstát v mezinárodním srovnání.

Pokud pomíneme již výše zmíněné problémy z hlediska přístupu k externím grantům, hodně problémů souvisí s neujasněností oborové struktury na pracovištích. Zde se setkáváme se dvěma extrémy. Prvním je situace, kdy disertační práce přesahují oborové vymezení. V každém oboru se stává, že jsou jednotlivci, kteří překračují (většinou z důvodu svého odborného zájmu) hranice doktorského oboru, závažný problém nastává ale v okamžiku, kdy se disertační práce dostávají mimo odborné zaměření pravidelně a zcela systémově. Většinou je to v situaci, kdy pracoviště nedosahuje kvalitou (vědeckým zázemím a personálním zabezpečením) na určitý obor a fakticky jej realizuje prostřednictvím oboru jiného. Opačnou situací je ta, kdy obory, jež mají společný metodologický základ a jsou si obsahově blízké, se realizují odděleně, přičemž kvalitu studia v těchto oborech sledují oborové rady, jejichž členové jsou víceméně shodní, školitelé a témata prací se překrývají. Oba extrémní případy většinou signalizují závažné nedostatky

ve fungování studijního programu, ať již příčinou je nedůsledná práce oborové rady či nedostatečně profilovaná vědní škola. Vždy také ukazují právě na nekonceptnost a neschopnost reagovat na vývoj na pracovišti při budování doktorského studia, jež brání efektivnímu a propojenému rozvoji vědy a doktorských programů.

Zahraněční zkušenosti ukazují na to, že z dlouhodobého hlediska je vhodné doktorské studium organizovat ve větších celcích (širší studijní programy a obory) a v jejich rámci studenty odborně profilovat na základě témat disertačních prací a formou zapojování do různých výzkumných týmů. Malé, úzce profilované obory stojí obvykle na jedné silné osobnosti, s jejímž odchodem obor ztrácí perspektivu dalšího rozvoje. Navíc systematická participace studentů v souvisejících výzkumných projektech je v případě úzce profilovaných oborů velmi obtížná.

3. Školitelé a kvalita doktorských prací

Školitel představuje klíčový prvek doktorského studia a jeho kvality. I když se nedá určit přesná hranice mezi přiměřeným a nepřiměřeným počtem disertací vedených jedním školitelem, u některých studijních programů bylo zjevné, že vysoký počet vedených disertací je na újmu jejich kvalitě. Nejde přitom jen o zapojení školitele do jednoho studijní-

ho programu, ale o počet studentů, které učitel školí zároveň v různých doktorských studijních programech (oborech) na vysoké škole nebo napříč různými vysokými školami. Navíc většinou k celkovému počtu vedených disertací je nutné u vysokoškolských pedagogů připočíst i vedené diplomové a bakalářské práce. Vysoké školy, které realizují doktorské studijní programy, by měly sledovat a vyhodnocovat informace o počtu prací vedených ze strany jednotlivých školitelů a tyto počty regulovat.

Dalším souvisejícím problémem je mnohdy vysoké procento externích školitelů (z jiných pracovišť) nebo nehabilitovaných školitelů. Samozřejmě externí školitel může vhodně doplnit doktorský program o specifickou odbornost, která na pracovišti absentuje, velký problém však nastává v okamžiku, kdy disertační práce vedené externími školiteli začnou převažovat nad pracemi vedenými kmenovými zaměstnanci pracoviště. Takový stav většinou koresponduje s nízkým zapojením studentů do výzkumné činnosti pracoviště a posiluje tematickou roztržitost disertačních prací. Důsledkem je pak slabší kooperace studentů v rámci doktorského programu, problémy s organizací doktorského studia a s dodržováním jednotlivých požadavků na školení a kvalitu výstupů, rozměňuje se vědecký potenciál pracoviště a jeho soustředění se k určitým tématům.

Některé vysoké školy mají vnitřním předpisem stanoveno, že funkci školitele v doktorském programu může zastávat pouze docent nebo profesor, jiné připouštějí jako školitele i nehabilitované pracovníky. Podobně jako u externích spolupracovníků, i u nehabilitovaných školitelů závisí na míře jejich zastoupení. Není vhodné, aby nehabilitovaní pracovníci převažovali nad pracovníky habilitovanými, a především je nutné sledovat související odbornou a vědeckou činnost školitelů (z hlediska jejího zaměření a kvality). Pokud školitel sám není uznávanou odbornou autoritou, není zapojen do výzkumu v dané oblasti a nemá kvalitní výstupy (publikace), je nepravděpodobné, že je schopen vychovat absolventa, který bude dosahovat vysoké odborné úrovně.

Problém externích a nehabilitovaných pracovníků částečně řeší institut konzultanta (nebo tzv. *školi-tele-specialisty*), ovšem pouze v případech, že je skutečně kvalitně zakomponován do studijních oborů a není pouze formální legitimizací nedobré praxe. Zřetelně se však ukazuje, že zmíněné problémy velkého množství vedených prací, velkého množství externistů a nehabilitovaných školitelů souvisejí s neadekvátním počtem studentů. Ten se musí odvíjet od možnosti pracoviště školit na odpovídající úrovni, a to jak v možnostech pro zapojení do vědecké činnosti, tak v možnostech zabezpečení kvalitními školiteli.

Klíčové pro určení kvality školitele je tedy jeho vědecká činnost a její souvislost s doktorským oborem a tématy disertačních prací doktorandů. Pro kvalitu celého programu/oboru je pak nutné sledovat z tohoto hlediska kvalitu celého týmu školitelů a vyučujících a také, což bývá často podceňováno, generační strukturu akademických pracovníků. Jestliže chybí střední a mladší generace a nejsou ani vytvářeny vhodné podmínky pro její odborný růst, je perspektiva dalšího rozvoje silně omezena. Mnoho studijních programů, kde se nevěnovala systematická pozornost personálnímu rozvoji oboru, nedokázalo čelit generační výměně a s odchodem starších osobností došlo ke kvalitativnímu propadu, nebo dokonce k ukončení vzdělávací činnosti v oboru.

4. Studenti doktorského studia, studijní požadavky a podmínky studia

Některá vysokoškolská pracoviště nevytvářejí ostré hranice mezi magisterským a doktorským programem. Doktorský program je vnímán spíše jako pokračování dosavadního vzdělávání než jako kvalitativně odlišný způsob studia. To se projevuje mimo jiné tím, že studentům je předepisována povinnost absolvovat vysoký počet studijních předmětů a skládat z nich dílčí zkoušky (v některých případech se dokonce nerozlišují

předměty pro studenty doktorského a magisterského programu). Přitom často nejsou dostatečně ošetřeny předměty týkající se metodologie výzkumu, jež musí být na podstatně vyšší úrovni, než je u magisterského studia, silně absentuje individuální práce s doktorandem (základní princip školení) a jeho zapojování do výzkumné činnosti. Studium typického neúspěšného doktoranda se obvykle z počátku omezuje na plnění dílčích zápočtů a zkoušek (jako tomu byl zvyklý v magisterském programu), k psaní disertační práce se dostane se zpožděním až ve vyšších ročnících, avšak bez předchozí systematické vědecké činnosti ji není schopen dokončit a odevzdat.

Současná věda se neobejde bez zahraničních zkušeností a spolupráce. Studijní pobyty v zahraničí, účast na mezinárodních konferencích jsou důležité jak z hlediska získání odborných zkušeností, tak z hlediska získávání mezinárodních kontaktů (zejména v rámci nastupující generace). Na většině škol ale je zřetelná nízká zahraniční mobilita studentů doktorských programů, a to především při využívání dlouhodobějších pobytů v zahraničí. To je dáno několika různými faktory. V prvé řadě pravidly programu Erasmus, který je dnes nejběžnější formou dlouhodobých zahraničních mobilit. Studenti, kteří z programu čerpali v předchozím bakalářském nebo magisterském programu, v doktorském programu

už nevyjíždějí. Pro dlouhodobé pobyty na zahraničních vysokých školách a výzkumných pracovištích jsou využívány spíše jiné zdroje, včetně tzv. free-movers, dále financování z projektů a interních grantů.

Druhým faktorem je obecně převažující doktorské studium v kombinované formě, které samo o sobě tradiční mobilitu nepodporuje. Samostatným problémem mobilit v doktorském studiu je pak obtížné nalezení odpovídajícího zahraničního pracoviště, které studentovi umožní zapojení do výzkumné činnosti související s předmětem disertace (klasický model bakalářských nebo magisterských výjezdů nelze v doktorském programu aplikovat). V obecné rovině se zde negativně promítá malé napojení na mezinárodní výzkumné týmy.

Přestože je zjevné, že v posledních letech se výrazně zpřesnily i zpřísnily podmínky doktorského studia, požadavky na studenty v průběhu studia jsou nadále často velmi rozdílné nejen mezi různými programy a obory jedné vysoké školy, ale i v rámci jedné fakulty. Značné odlišnosti přitom bývají i mezi vědně blízkými studijními obory. Tento stav je dán historickým vývojem oborů na fakultě, neboť požadavky na ukončení studia a na výstupy stanovovaly jednotlivé oborové rady obvykle bez vzájemných vazeb. Důsledkem je, že studijní programy (nebo dokonce obory) uvnitř jedné fakulty kladou rozdílné požadavky na výkon studenta, na počet a kvalitu

publikací, na plnění dalších povinností v průběhu studia, nebo dokonce na rozsah a formální úpravu disertační práce. Tato rozkolísanost vede k rozdílnému systému studia a rozdílné úrovni absolventů na jedné vysoké škole nebo fakultě.

Současným trendem je požadavky na ukončení studia v rámci vysoké školy nebo fakulty sjednocovat a stanovovat minimální nároky shodné pro všechny studijní programy. Zdá se, že k tomuto trendu může pozitivně přispívat i zavádění kreditového systému, pokud ovšem striktně zohledňuje specifika doktorského programu. Jednotlivé kredity spíše než za absolvování jednotlivých předmětů musejí být získávány na základě publikací, účasti na konferencích, studijních pobytech, organizaci workshopů atd.

Závěrem

Cílem studia v doktorském programu není získávání vědomostí, které se dají jednoduše využít v praktickém životě, doktorský program nemůže ani nahradit profesní vzdělávání, kterého je třeba k výkonu povolání mimo sféru výzkumu a vysokého školství. Posláním doktorského programu je náročná individuální vědecká příprava s důrazem na metodologii vědy a schopnost realizace základního výzkumu. Tomuto poslání musí být přizpůsoben celkový charakter a organizace studia. Samotné studium se musí odehrávat ve vědecky stimulujícím prostředí,

student musí být od začátku členem výzkumného týmu a být v úzkém kontaktu se svým školitelem.

Klíčem ke kvalitě je tedy úzké propojení doktorského studijního programu s výzkumnou činností instituce, jež je profilovaná a dlouhodobě koncepčně budovaná, opírá se o významné osobnosti daného oboru a má kvalitní zahraniční vědeckou spolupráci.

Doktorské studium v České republice se může opírat o dobrou tradici vědeckých výzkumů a o relativně kvalitní vědeckou základnu v mnoha oborech. Na školách ale chybí dlouhodobější koncepční přístup, mnohde převažuje snaha řešit problémy ad hoc a často podle mo-

mentálních pozic a úzkých zájmů jednotlivců či skupin. Je pravda, že vysokým školám chybí i dlouhodobější koncepce rozvoje vědy (především jejího udržitelného financování) a rozvoje doktorského studia ze strany státu, přesto na školách existuje prostor pro zkvalitnění doktorského studia a dopracování nástrojů, jež by vedly ke zlepšení kvality. Hodnocení provedené Akreditační komisí přispělo v tomto smyslu k rozvoji doktorského studia. Pokud se spolu s aktivitou vysokých škol budou lepší i vnější podmínky pro realizaci doktorských studijních programů, je možné očekávat kvalitní výstupy, které se budou pozitivně projevovat v mezinárodním srovnání.

Tabulka: Přehled hodnocených doktorských programů po jednotlivých vysokých školách

Hodnocená vysoká škola	Hodnoceno programů	Hodnoceno oborů	Počet programů, u nichž byla prodloužena akreditace	Počet oborů, u nichž byla prodloužena akreditace	Vyžádané kontrolní zprávy o zjednání nápravy	Navržené opatření (sankce)
České vysoké učení technické v Praze	15	60	5	37	16	
Česká zemědělská univerzita v Praze	17	28	9	18	8	
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích	22	30	19	24	7	
Mendelova univerzita v Brně	21	27	20	26	4	
Masarykova univerzita	47	110	37	71	18	1 omezení akreditace
Ostravská univerzita v Ostravě	13	22	4	4	2	
Slezská univerzita v Opavě	7	9	7	8	2	

Technická univerzita v Liberci	11	14	3	3	5	1 omezení akreditace
Univerzita Hradec Králové	5	8	2	2	3	
Univerzita Pardubice	17	24	13	14	9	2 omezení akreditace
Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem	7	8	4	3	4	
Univerzita Karlova v Praze	170	128	129	68	37	2 omezení akreditace
Univerzita Palackého v Olomouci	50	54	33	23	11	
Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně	8	12	6	8	1	
Veterinární a farmaceutická univerzita Brno	3	25	3	14	3	1 omezení akreditace
Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava	19	36	12	22	14	
Vysoká škola ekonomická v Praze	9	17	7	10	1	1 omezení akreditace
Vysoká škola chemicko-technologická v Praze	12	24	12	20	8	2 omezení akreditace
Vysoké učení technické v Brně	18	34	11	23	8	1 omezení akreditace
Západočeská univerzita v Plzni	11	25	6	12	6	1 odnětí akreditace, 1 omezení akreditace
Metropolitní univerzita Praha, o.p.s.	1	2	1	2	1	
Vysoká škola finanční a správní, o.p.s.	1	1	0	0	0	
Policejní akademie České republiky v Praze	1	1	1	1	1	
Univerzita obrany v Brně	8	9	7	0	1	
Celkem	493	708	351	413	170	12 omezení akreditace, 1 odnětí akreditace

Pozn.: Přehled i po jednotlivých součástech vysokých škol je na adrese <http://www.akreditacnikomise.cz/cs/hodnoceni-vysokych-skol.html>.